

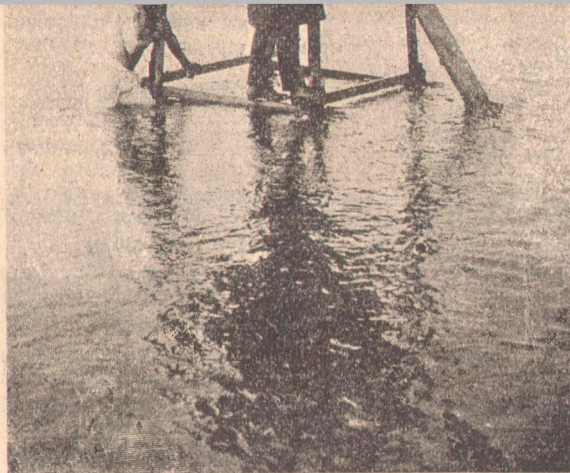
ТРИПІЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ

НА тлі історичних подій кінопл'єса розгортає психологічну боротьбу між двома особами.

Передовий робітник Петро, син незаможника з Трипільля кохає сільську вчительку Катю, що теж кохає Петра. Катю захоплюється семінарист Данилко, син заможного куркуля у Трипільлі.

Після повалення самодержавства Данилко бере участь в національному русі за українську народну республіку, а Петро в робітничому русі за Радянську владу на Україні. Катя приєднується до Данил-

не рахується на
хоплюється семи-
нарисст Данилко,
син заможного
куркуля у Трипільлі.

Після повалення
самодержавства Да-
нилко бере участь
в національному ру-
сі за українську на-
родню республіку, а
Петро в робітни-
чому русі за Радян-
ську владу на Ук-
раїни. Катя приєд-
нується до Данил-

Зверху, ліворуч—виробничий знімок падіння з кручі комсомольців. Праворуч отаман Зелений виходє до полонених комсомольців. Знизу—„патріотична“ маніфестація в Києві.

ка і з Петром у неї
шу виникає незгода,
тім цілковитий розрив

Данилко організо-
Трипільлі збройні ба-
тепер уже як отама-
лений загрожує навіть
печності Києва. Конф-
ція комсомолу, що
час тут відбувалася,
в ній брав участь і П-
ухвалила однудушну
нову: вступити до бо-
цями на фронт проти
ного.

Катя, що направ-
до Києва шпигункою,
хаючи промови і бо-
ентузізм комсомолу
вперше сумніває-ся
воті свого дла, але
нувшись у Трипільлі
підпадає під вплив Зел-

В запеклому бої з
ком Червоної армії, де
сомольці займали лі-
фланг, Зелений мане-
відступу провокує ко-
мольців на атаку і ті
дають під удар кулем-
флангу та кінноти з

Комсомольців, що пали в полон. Зелений призначає на тортури і смерть, якщо вони не зрадять свого прапора. Петро сміливо і палко виступає проти Зеленого і останній дає наказ до страти ізолювати не тільки його товаришів.

Під впливом слів Петра, а також багаторазової переконаності його товаришів, що умирають за праве діло, Катя починає розуміти свою помилку і переймає всьому співчуттям до комсомольців. Декілька десятків комсомольців бандити виводять на кручу над Дніпром і, розстілюючи

їх тут, скидають у річку з величезної височини. Катя, перед очима якої діялася ця жахлива страта полонених, постановивши врятувати Петра, приходить до нього в льох і визволяє його відтіля. Петро на волі організує групу збройних незаможників і визволяє комсомольців, що чекали смерті, однак, кінні бандити наздоганяють ут качів і ті знову попадають в полон і на суд отамана Зеленого. Зелений віддає розпорядження пійманих потопити у колодезь, де і загибають на очах у Каті замучений Петро і всі комсомольці. Під враженням цієї жахливої страти, Катя ранить Зеленого пострілом і втікає. Кінні бандити пускаються за нею навздогін. Не бажаючи здаватися в руки Зеленого, Катя останній постріл направляє в себе і падає мертвою біля братської могили юних комунарів.

Комсомольців, що пали в полон. Зелений призначає на тортури і смерті, якщо вони не зрадять свого прапора. Петро сміливо і палко виступає проти Зеленого і останній дає наказ до страти ізолювати Петра від його товаришів.

На відважність слів Петра, а також на його переконаність його товаришів, що вмирають за праве діло, Катя починає розуміти свою помилку і переймає всь співчуттям до комсомольців. Декілька десятків комсомольців бандити виводять на кручу над Дніпром і, розстрілюючи

Петро — комсомолец в плену. В овале — бандиты мучат комсомольцев. Знизу, ліворуч — Зелений, отаман банди. Праворуч — бандити роздягають комсомольців перед тим як кидати їх з кручі.

Відень

НЕЗАБУТНЄ місто, казка середньовіччя і сучасности, місто контрастів і протирічч...

Скільки століть вкладали в нього свою працю і творчість, скільки націй та поколінь будували те, що тепер є столицею Австрії і стиха вмирає—неначе пережиток далекого минулого, що йому немає місця в сучаснім.

Німці, мад'яри, чехи, італійці, слав'яни, євреї—всі вони будівничі і хазяїни Відня. Може тому так легко і почуває себе кожний чужинець, може тому і панує там щира атмосфера своєрідного інтернаціоналізму, що виховала цей привітний веселий рухливий наріз, який так мало нагадує „справжніх“ німців по той бік кордону похмурої, поважної Німеччини.

Відень Габсбургів, Зайпеля, Цімермана, Ліги Націй—він все-ж по старому прислів'ю, лишається собою—незмінним Віднем передмість, усього того, що лежить трохи о'далік офіційного центру, та старих вузьких улиць, що провадять своє, якесь незалежне життя.

Тільки тепер змінився трохи—а на поверхні руху і гомону колишніх палат аристократії б'є ключем шумовиння „нових багатіїв“, спекулянтів, політиків, доморослих і надісланих з Женеви „панів ситуації“.

Місто Бетховена, Шуберта, Штрауса... Коли виїхати далеко-далеко від центру, то поміж зелених, завітчаних вулиць, на „Високій варті“ між Дунаєм та вкритими лісом горами можна побачити скромні маленькі будинки, з старою, похиленою брамою, сліпими віконцями з неодмінною геранею і на кількох з них—невеличка мармурова табличка з написом „тут жив року... Бетховен“.

Віденці оповідають, що славетній музика не дуже справно платив за помешкання: солідні бюргери частенько змушували Бетховена міняти помешкання.

Отже через це чужинці, що йдуть на „музичну прощу“ в цей закуток міста добог блукають, оглядаючи місця, де жив Бетховен.

Маленький сірий будинок Шуберта з музеєм в ньому... Бездарний мусанжовий пам'ятник Штраусу в міському парку, сила інших пам'ятників—і музика, музика всюди..

Будинок австрійського парламенту.

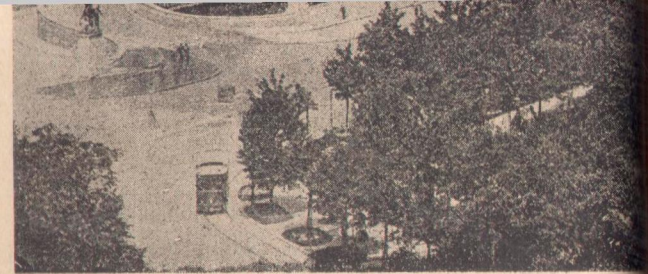
З нього пишуться тутешні вчені. Десятки тисяч студентів—в самому університеті біля десяти тисяч томів Бібліотеки століттями зібрані. На всьому солідні шарування віків. З'їздяться до нього з цілого світу—і в прастарім подвір'ї з високими колонами і великою кількістю пам'ятників усім вченим, що вийшли з його стін ви зустрінете і наших земляків, і американця, і соокого японця, і чорного негра, єгиптянина, турка...

горами можна побачити скромні маленькі будинки, з старою, похиленою брамою, сліпими віконцями з неодмінною геранею і на кількох з них—невеличка мармурова табличка з написом „тут жив року... Бетховен“.

Віденці оповідають, що славетній музикант не дуже справно платив за помешкання солідні бюргери частенько змушували Бетхована міняти помешкання.

Отже через це чужинці, що йдуть на „музичну прощу“ в цей закуток міста добго блукають, оглядаючи місця, де жив Бетховен.

Маленький сірий будинок Шуберта з музеєм в ньому... Бездарний мусянжовий пам'ятник Штрауса в міському парку, сила інших пам'ятників—і музика, музика всюди..

Будинок австрійського парламенту.

З нього пишуться тутешні вчені. Десятки тисяч студентів—в самому університеті біля десяти тисяч Бібліотеки століттями збирані. На всьому солідній шаруванні віків. З'їздяться до нього з цілого світу—і в прастарім подвір'ї з високими колонами і в кою пам'ятників усім вченим, що вийшли з його стін ви зустрінете і наших земляків, і американця, і соокого японця, і чорного негра, єгиптянина, турка.

А от інша картинка. Вздож тієї самої колоні в обох напрямках низькими ходить кілька сот студентів в чудернацьких маленьких барвистих шапочках різнокольоровими стрічками поперек грудей і цимонійно кланяються одні другим. Це триває півгодини—що суботи, пунктуально в полудень. Це—„буржуазні кулер-студенти“—теж романтика середньовіччя, тільки так багато ще на Заході.

Але от маленький екскурс в сучасне: коло університетської брами стоїть варта з таких от па...

Центральна частина Відня на розі—Готель „Брістоль“ № 7.

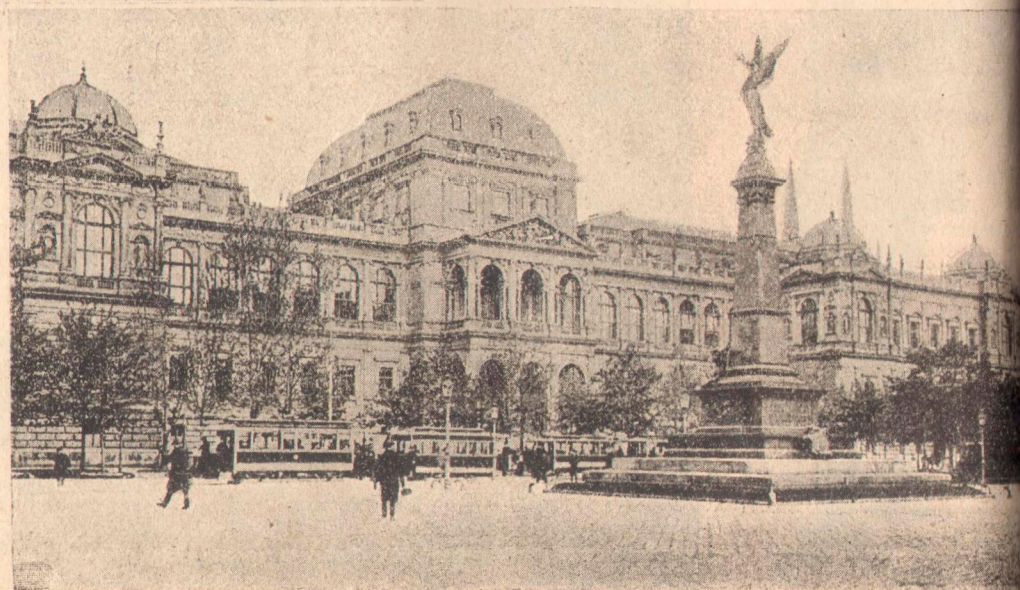
Місто живе їх мелодіями.

Але театр, велика, прекрасна концертна зала, усі вони неприступні для середнього робітництва.

Музика центральної частини міста—вона стала власністю всіх тих, що безшумно під'їздять по асфальту у блискавичних авто і швидкопрохідною ходом пробігають тих кілька кроків до під'їзду. Чужі посольства, валютники, королі економічного світу, пани відесської біржі, і всі ті чужинці, що навіть ще й досі їх повно в готелях та пансіонах ось фактично „споживачі“ віденського містечка. Їх бачимо в прекрасному маленькому бувшій імператорській камерній театрі Жентруну, вони-ж сидять в опері, драмі, буржуазній в усіх тих театрах, що їх так багато є в Відні.

Ними-ж живуть, розуміється, десятки барів, вар'єте та інших місць розваги. Пролетаріату лишається хіба кіно з картинками про славних фабрикантів і невдячних робітників, про королів, єпископів та святих—під супровід розбитого роялю, що грає все ті-ж—рідні, знані гечі.

Віденська культура: прекрасні музеї з багатими збірками, ціла—низка вищих шкіл і, нарешті—університет. Єдиний старіший на світі університет у Відні.

Найдавніший у світі Віденський університет. Тут вчать тисячі студентів різних країн.

Околиці Відню. Улюблене місце для спортивних розваг віденської молоді

Нашу питають посвідчення на доказ... мого походження. Колег—євреїв не пускають. Тільки ті, що якось пройшли до середини, цілі, просто побігли. Типова картина студентських заворушень.

Власно рівні тому вони вирушили цілим походом, з великою кількістю і, спробувавши взяти штурмом, що ведуть до єврейської частини міста, зустріли там набросну варту єврейської молоді. Небагато євреїв вистачило, щоб у юрби пропала. Але туди але заподалив німчики все-ж пішли. Єврейських студентів і побити усе начиння. На цю варту герої розійшлися.

Власно мала другий сік. Ідалья існувала на коштовності євреїв, і маленька заява американського представника австрійському уряду коштувала величезних витрат за збите начиння, і серйозного питання автономному університетові.

Там вибори повторюються часто. Пригадую собою вразило, чому так мало слухачів—то учні, коли колегі пішли до торговельної академії, по-вашому жидів*.—Це було у вищій школі, сільськогосподарському інституті.

Власно звідати, що зразкова, славна на весь світ, велика поліція не помітила своєчасно тисячного "жидівської" компанії.

Одного разу вийшли на вулицю безробітні. Урвався з серця голодних дивитись на бенкети тих, що їли, пили, і забряжчали під камінням. І в саженні вікна—та сама поліція враз знайшла вивантажувачів і скільки було того дня заарештовано.

Власно Відень завмирає. Тільки зранку повні всі трамваї, ворухнуться машини біля вокзалів, а потім все тихо—віденці „дихають“ автомобілями виїждять буржуазія, а решта вирушає як може. Власно в здається жадне місто не має таких привабливих околиць—наприклад, над синім Дунаєм, на зелених пагорбах Вінервальду—сотні тисяч людей з великими мішками за плечима, з незмінною гітарою, футболом, і в кожному дрібній дітвора вирушає робітництво.

Власно це бігає, сидить, лежить у холодку, чи печеться на сонці, купається в річці—це вже обов'язково—до самого вечора, коли займаються в саженні неби ворі, а на обрії з боку міста встає ясна заграва од електричного світла і коли має йти „останній блакитний трамвай“.*) Тоді все зупиняється і з боєм бере місця. І довго ще йде розгомін вулицями, дзвеніть музика і дунає в далечині весела віденська народня пісенька.

Власно звідати, приглянутися до пливучої юрби, то можна помітити, що на вулицях і часом чекають ще й якісь інші люди. Вони обмінюються з

старим чи-
стильником
кількома сло-
вами, облич-
чя його роз-
цвітає усміш-
кою, він стис-
кає своєю по-
каліченою

ніжки з мазею, щось пише, ліпить марки, щось полагоджує, і гість нашвидку зникає. Часом то буває чужинець, що приходить вдвох з іншим.

Цей старий—обман—„старший“ одної з ячеек, що об'єднує дві оригінальних професії—тих, що чистять черевики і тих, що печуть каштани. Одного року туди-ж було прикріплено ще й журналістів. Він урядове тут на розі, і як що прийти по справах до нього додому, то ви зможете почути відповідь маленької сивої жінки, його дружини: немає, вже пішов до „бюро“.

Коли страйкували шахтарі в Грюнбаху, робітники привезли і розмістили у себе цілий вагон дітвори, що вже голодувала, і довго можна було бачити поважні дитячі обличчя по „комуністичних гніздах“ Відня.

Червона профспілка веде серйозну відповідальну роботу, що набирає особливої ваги саме в Австрії, де профспілки майже захопила Австрійська соціал-демократія, цей поважний і небезпечний ворог віденського робітництва. В багатьох великих підприємствах працює ця спілка як „революційний блок членів профспілок“, все більше і більше втягаючи до своїх лав безпартійних, а останніми часами дуже часто перетягає і організовані соціал-демократів, вносячи розклад в с.-д. партію.

Приблизно рік тому відбувся конгрес „Червоної профспілки“ і перегляд сил був цілком задовольняючим.

Рух зростає, і резерв компартії, „революційний блок“ все збільшує кількість своїх членів.

Старий Відень вмирає сходить з історичної арени—аж поки не забуде нове життя. і зійде інша зоря над темним середньовічним містом, над

...на конюшатні і скільки було того дня заарештовано...

І наділю Відень завмирає. Тільки зранку повні всі трамваї, ворушиться величезною люд біля вокзалів, а потім все тихо—віденці „дихають трамваєм“. Автомобілями виїздить буржуазія, а решта вирушає як може. Віденці здається жадне місто не має таких привабливих околиць—ні над синім Дунаєм, на зелених пугах Вінервальду—сотні тисяч людей з великими мішками за плечима, з незмінною гитарою, футболом, м'ячем і купою дрібною дівчатами вирушає робітництво.

Ніс це бігає, сидить, лежить у холодку, чи печеться на сонці, купається, їсть, спить—це вже обов'язково—до самого вечора, коли займаються на темному небі зорі, а на обрії з боку міста встає ясна заграва од електричних вогнів і коли має йти „останній блакитний трамвай“. *) Тоді все зупиняється і з боєм бере місця. І довго ще йде розгомін вулицями, дзвенять струни і лунає в далечині весела віденська народня пісенька.

Коли уважніше приглянутися до пливучої юрби, то можна помітити, що на ній починаються і часом чекають ще й якісь інші люди. Вони обмінюються з

старим чи-
стильником
кількома сло-
вами, облич-
чя його роз-
цвітає усміш-
кою, він стис-
кає своєю по-
каліченою
рукою руку
відвідувачів і
щось їм го-
ворить.

Іноді ви-
тягає з кри-

нки з мазею, щось пише, ліпить марки, щось полагоджує, і гість нашвидку зникає. Часом то буває чужинець, що приходиться вдвох з іншим.

Цей старий—„обман“—„старший“ одної з ячеек, що об'єднує дві оригінальних професій—тих, що чистять черевики і тих, що печуть каштани. Одного року туди-ж було прикріплено ще й журналістів. Він урядово тут на розі, і як що прийти по справах до нього додому, то ви зможете почути відповідь маленької сивої жінки, його дружини: немає, вже пішов до „бюро“.

Коли страйкували шахтарі в Грюнбаха, робітники привезли і розмістили у себе цілий вагон дівчатами, що вже голодувала, і довго можна було бачити поважні дитячі обличчя по „комуністичних гніздах“ Відня.

Червона профспілка веде серйозну відповідальну роботу, що набирає особливої ваги саме в Австрії, де профспілки майже захопила Австрійська соціал-демократія, цей поважний і небезпечний ворог віденського робітництва. В багатьох великих підприємствах працює ця спілка як „революційний блок членів профспілок“, все більше і більше втягаючи до своїх лав безпартійних, а останніми часами дуже часто перетягає і організованих соціал-демократів, вносячи розклад в с.-д. партію.

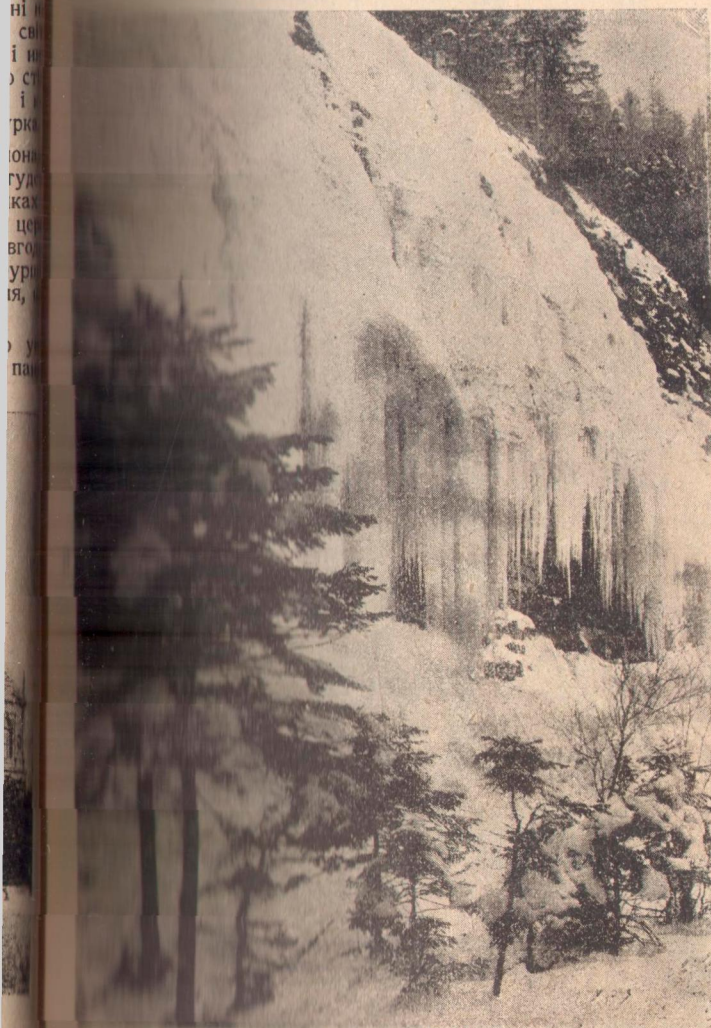
Приблизно рік тому відбувся конгрес „Червоної профспілки“ і перегляд сил був цілком задовольняючим.

Рух зростає, і резерв компартії, „революційний блок“ все збільшує кількість своїх членів.

Старий Відень вмирає сходять з історичної арени—аж поки не забуває нове життя, і зійде інша зоря над темним середньовічним містом, над загадковою готикою його соборів, над Габсбурзькими палацами, парками та вогкими похмурими вулицями обшарпаних робітничих кварталів.

Н. Суровцова.

*) Останній трамвай має у Відні блакитне світло в лихтарі.

... „Здається жадне місто не має таких привабливих околиць—в горах над синім Дунаєм“...

КОЛИ хочемо оповідати за плекання краси тіла старих египтян, то треба починати від голови, бо за найлавліших часів египтяни найбільшу увагу звертали на плекання волосся. Муштини й жінки носили перуки дуже складної будови, — однак не голили волосся, а коротенько стригли. Дами вряди-годи казали своїм цофам-служницям фризувати своє волосся в дрібненькі кучері.

Звичайно, на таку роботу тебе було кількох годин праці.

З одного рельєфного малюнку вміщеного на труні померлої такої дами, бачимо, як дама з дзеркалом у руках стежить за процесом творення своєї фризюри під руками цофи, а друга служниця подає дамі напій.

Ще за давніших часів носили довге природне волосся й припинали його різьбленими гребінцями зі слонові кости.

Борода, що в прастарі часи росла собі як завгодно, мусила також впасти жертвою модного прикрашування тіла в міру поступу тодішньої культури.

Вона збереглася лише, як те показують декотрі подробиці прастарого вбрання, в королівських шатах; підчас святочних обходів прив'язувано королеві до

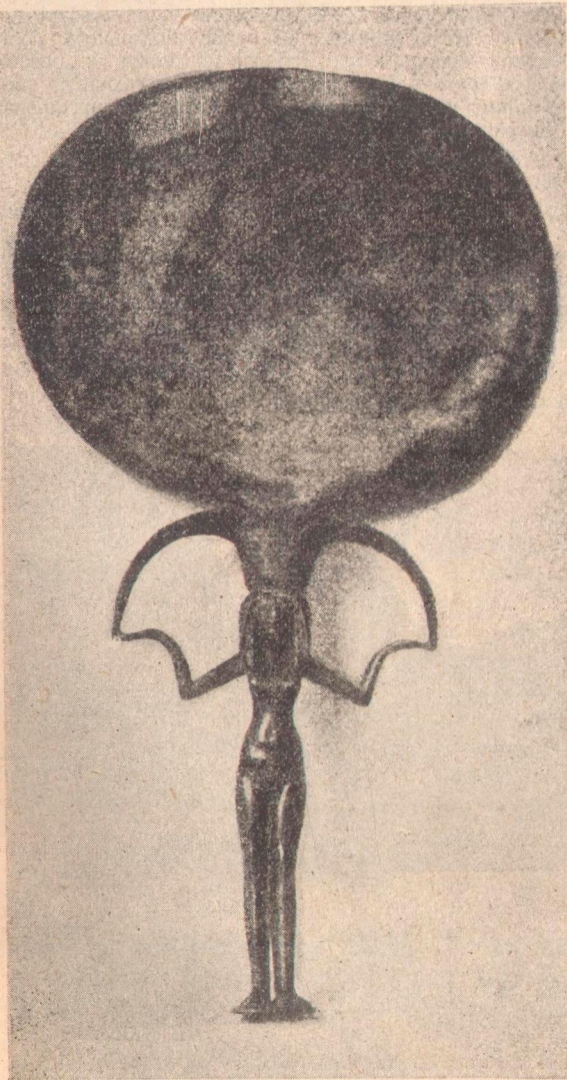

ОЛИ хочемо оповідати за плекання краси тіла старих египтян, то треба починати від голови, бо за найдавніших часів египтяни найбільшу увагу звертали на плекання волосся. Муштини й жінки носили перуки дуже складної будови, — однак не голили волосся, а коротенько стригли. Дави вряди-годи казали своїм цофам-служницям фризувати своє волосся в дрібненькі кучері.

Звичайно, на таку роботу треба було кількох годин праці.

З одного рельєфного малюнку вміщеного на труні померлої такої дами, бачимо, як дама з дзеркалом у руках стежить за процесом творення своєї фризюри під руками цофи, а друга служниця подає дамі напій.

Ще за давніших часів носили довге природне волосся й припинали його різьбленими гребінцями зі слонової кости.

Дзеркало з бронзи з передісторичної доби Єгипту.

Борода, що в прастарі часи росла собі як завгодно, мусила також впасти жертвою модного прикрашування тіла в міру поступу тодішньої культури.

Вона збереглася лише, як те показують декотрі подробиці прастарого вбрання, в королівських шатах; підчас святочних обходів прив'язувано королеві до підборіддя штучну плетену бороду.

Малюнок, знайдений в гробі з часів другого тисячеліття, вводить нас у сферу староегипетського фігара-перукаря.

Вся процедура фризуння відбувається на вільному повітрі.

Гості групами сидять на стільцях або на землі, чекають своєї черги і гають час балачками з сусідами в затінку дерев або дрімають.

Перукарі стоять перед своїми жертвами, попідв'язували їм чуприну наперед голови й стрижуть її навкруги підв'язки.

Одною властивою египтянам звичкою було шмінкування.

Спочатку шмінкування вживалося з гігієнічних причин; шмінковій матерії приписували відпорну силу проти комах.

Відтак шмінка належала до доброго тону.

Зеленкуватою шмінкою малювали довгеньку лінію під очима, а чорною шмінкою продовжували собі брови геть аж на виски, щоб таким способом надати кращого виразу очам за найдавніших часів тиради шмінку на відповідних для того палетах, а пізніш держали вже готову

Дерев'яна посудинка на помаду з різьбою дівчини, що грає на тамбурині.

СИНЕЛЬНИКОВО

На всі боки
рельси простяглися
і гудуть над рельсами дріт
і летить за потягами листя,
золотими бурями летить.

Чорні гнізда висять у діброві
лінійна, яруги по степу.
Здається бивні мамутові
і їх незнанім сховано глибу.

В долині могилами сумними
похилилі горбляться лани
і здається, сховано під ними
погані алоа ржаві казани.

Міст гремить. В залізному ажурі
швидко мчить веселий паротяг.
А ріка об кручі б'є понурі
і дзвенить водою по костях.

І кістки... Чи скити. чи сармати,
чи чубаті чорні чумаки,
чи всі застигнуті без чати,
у траві зотліли—і кістки

І забрали веснами потопи...
може тут лишили їх нові,
чи піли на грані Перекопу
і знамена барвили в крові...

Наїжджають весело вагони.
Чи розкажуть блідні слова,

сум який в душі моїй холоде,
в пожарі якому голова?

Де узяти полум'я—такого,
щоб в серцях зайнятися людських,
щоб вписа в криваві ті дороги
огняними літерами в їх?

Сплять степи. Трава киває сонно.
Цвинтарі з черешнями. Хрести.
Од ивають весело вагони
Через ниви, межі та мости.

Серед степу
з димом та гудкам
Не перони: сонні дзеркала.
Заясніла осінь і на камінь
золотими ясками лягла.

А вагони—з заходу і сходу
із півдня із півночі їдуть
і везуть у сонячні прольоти
золотими скиртами руду.

Підійшов... І розсипом із його—
молода тупотнява й пісні.
Загуділи бубони убогі,
розцвіли гармошки голосні.

Виряжали некрутів учора
із плачем з посольків, сел і міст,—
а тепер—нестримано бадюрий
кожен з їх на диво танцюрист.

— Шли батьки, заставили могили
і наказ гартований огнем,—
їх зміни в, веселі, повні сили
і на все готові, ми ідемо!..

Обсипають листя осоками.
Го і діти бродять навмання.
Під гармоні соній перебори
всі перони танцями дзвенять.

Знов ріка
накинута мостами.
На ріці—долина золота.
Загуде вагонами і стане,
як оркестр, мережево моста.

І затихне знову. До другого.
Розлетілись гуси. Навкруги
у могилах межі і дороги,
у могилах ниви і луги.

Круг могил—рілля уже. А скоро
і могили зникнуть у ріллі.
Піде плуг на доли і на гори,
по чепігі вірузне у землі.

Тільки може іноді слід плугу
захрустять кістки, неначе скло,
у шовкових борознах.—чи глухо
брязне шаблі клин об чересло...

І співають некрути невпинно.
Запах степу—медяно-густий.
І лунають весело долини
і гудуть оркестрами мости.

В. Мисик

малюнку в
дерев'яних або
металевих скринь-
ках.

Поміж і перфума
і дрібні египтян та
і інших східних
народів грали таку

у грані зотліли—і кістки
 І забрали веснами потопи...
 І туга туг лишили їх нові,
 І пішли на грані Перекопу
 І знамена барвили в крові...
 І плавають весело вагони.
 І розкажуть блідні слова,

Підійшов... І розсипом із його—
 молода тупотнява й пісні.
 Загуділи бубони убогі,
 розцвіли гармошки голосні.
 Виряжали некрутів учора
 із плачем з посьолків, сел і міст,—
 а тепер—нестримано бад юрий
 кожен з їх на диво танцюрист.

захрустять кістки, неначе скло,
 у шовкових борознах.—чи глухо
 брязне шаблі клин об чересло...
 І співають некрути невпинно.
 Запах степу—медяно-густий.
 І лунають весело долини
 і гудуть оркестрами мости.

В. Мисик

правлену шмінку в
 горішніх дерев'яних або
 керамичних скринь-

Помада й перфума
 й давніх єгиптян та
 й модерних східних
 царів грала таку
 роль, якої ми навіть
 не можемо собі з'ясу-

Малюнок перукарського життя, знайдений в труні серед скель в горішньому Єгипті.

Найпростіша людина конзумувала буденного дня якусь кількість помади, а святочного дня та кількість росла без міри.

Розуміється, якість оліїв була різноманітна, і можна уявити собі, що декотрий франт витрачав чимало грошей на імпортований помадний олій.

Делікатні сорти олію пересилалися за старих часів у глиняних збанках із Сирії.

В одному воєнному щоденникові за часів Ту мози́са III-го (ім'я одного єгипетського коро-

ля, що панував від 1480 до 1430 перед християнською добою він часто воював із сирійцями), що в половині 15 століття пер. хр. добою звоював Сирію, пишеться ось-що: «Диви, військо його величності що-дня впивалося і мазалося олієм так, як підчас свят у Єгипті».

Наш огляд закінчимо цікавим рецептом проти випадіння волосся.

Його склад мав бути придуманий одною королевою за тих стародівніх часів: візьміть осличе копито і варіть його разом з зернами дактилів та собачими лапками в олію, доки зробиться густа помада.

Др. Вальтер Вольф.

Дерев'яна посудинка. Ручка з різьбою дівчинки.

Дерев'яний гребінець передісторичної доби Єгипту.

Мал. худ. Щеглова.

ПЛАВНО, флегматично планують сніжинки, матовими платками вкривають землю...

Земля подих затаїла, виблискує пухнатою білизною...

Віхоряться сніжинки, налітають на лихтар, мов метелики опалюють крильця на вогні...

Немов заворожений білою чарівницею сновигає різнобарвний люд, щільно туляться білі боа, радісним струмінем б'є пара...

Лискучі очі обдають млосним поглядом...

Повільно переступає слоною ступнею каракулеве пальто, напівсонно звисає на руці гордого „кенгуру“...

Відблиск світла переливається на блискучій шкурі — плавною ходою леопарда перевалюється широка спина на могутньому торсі, звисає на мохнатій руці його, шуляться маленька лисичка, кутає свій гострий, тріпотний носик.

Шугнув хлопчисько між натовпом, блиснув голим задом, брудне дрантя сніговими гірляндами звисає на ньому...

Замигтіли повними, пружними литками дві червоні хусточки, розпалені палістю обличчя, вробили

Дико хрипить автобус...

Виють флейти...

Скрегоче трамвай...

Срібним дзвоном розлялись дзвіночки...

Пронизлива „piccolo“ трель...

Там, де падають тіні від будинків, насторожено миготять похливі очі, впертим, німим поглядом зазирають під кармінові уста нечутно ворухаться...

Дві шкіряні тужурки мляво перевалюються, регочуть життєрадісно, п'яно, в темному провулкові схопили під руки одинокі жіночу, щільно туляться, обдають парким, п'яним смородом...

Стали під засліплюючий душ вуличного лихтаря...

Шкіряна тужурка глянула на бліде мовчазне обличчя кимось розфарбоване, шарахнулась у бік, замахала руками, гукала приятелю:

— Втікай, сліпа!..

Хитались довго, реготали п'яно, руками розмахували...

На розі лігня жінка зі скринькою, над силу пнула, навалала гумових ідіотиків:

— Вуді-вуді-і-і!..

Біля кіно товп купив

повільно переступає слоною ступнею каракулеве пальто, напівсонно звисає на руці гордого „кенгуру“...

...Біля залятого електрикою вікна косметичного магазину стояли дві обшарпані дівчинки...

лововою обшарпаний снігом... Мов дерев'яний стоїть візник на санках...

У темному провулкові—гамір, регіт—купа візників у снігу—в захопленні вовтузять один одного...

Зима грудневим подихом сп'янила люд, налила жили...

Стоголосий гамір вуличний гуде, котиться в монотонний гул зливається...

Фарби...

Форми...

Рух...

Світло...

Дзвінко...

Гомінко...

Б'ють літаври...

Відблиск світла переливається на блискучій шкурі—плавною ходю леопарда перевалюється широка спина на могутньому торсі, звисає на мохнатій руці його, шуляться маленька лисичка, кутає свій гострий, тріпотний носик.

Шугнув хлопчисько між натовпом, блиснув голим задом, брудне дрантя сніговими гірляндами звисає на ньому...

Замигтіли повними, пружними литками дві червоні хусточки, розпалені радістю обличчя в забутті поринули в темін, мокрими сніжинками обсіпані...

Рванувся візник санками, дико зойкнув, віжки нап'яв, пирскає баский кінь, виграє рельєфами, летить нестримно мов демон на бій, червоним огником палахкотить око, гарячою парою б'є з ніздрів—кінь, візник і їзді зіллялось у шаленому льоті...

Позад тупає, трясучи всим тулубом сухоребрый коник, ображено мотає головою

кармінові вуста нечутно ворухаться...

Дві шкіряні тужурки мляво перевалюються, регочуть жит радісно, п'яно, в темному провулкові схопили під руки одну тінь жіночу, щільно туляться, обдають парким, п'яним смородом...

Стали під засліплюючий душ вуличного лихтаря...

Шкіряна тужурка глянула на бліде мовчазне обличчя кміном розфарбоване, шарахнулась у бік, замахала руками, гнула приятелю:

— Втікай, сліпа!..

Хитались довго, реготали п'яно, руками розмахували...

На розі лігня жінка зі скринькою, над силу пнула, навала гумові ідіотиків:

— Вуді-вуді-і-і!..

Біля кіно товоп купчихи довжелезна чого хається другому розі, люд все надходить—каракуля шкіряна тужурка, шуба блискача, шинеля зувале обличчя хлопчиська „сміренна“ бродяга діда, вфарбоване обличчя красуні зрите зморшки ми—старої...

Розглядають афіші, гомонять сміються, тупають ногами...

Біля заллятого електрикою вікна косметичного

...Один захоплено цокотів двома трісочками... другий зривається з диким вереском й пускається в танок...

ного магазину, заставленого блискучими великими, мініатюрними флакончиками—зеленими, червоними, прозорими, матовими,—золотистими пуделками, пахучим милом, тріпотно носком вбирають пахощі, блискучими очима розглядають, пальцями водять, дві обшарпані з посинілими литками дівчинки...

Зубами цокотять, подертими чобітками тупають, здригаються маленьким, хрустким тілом...

Засліплюючи очі, вікна магазинів всякого добра повні приваблюють увагу людей до себе...

Гонимі купці, пакунками завалені...

Ніжко гріючи брудне тіло—жебрак, подих затаївши, угодив відчинити двері...

Навколо тумби купчиться юрба, од вітру тулиться, уважно розглядає барвисті плакати:

Державна опера
концерт
БЕТХОВЕН

ДЖАЗ-БАНД

На розі жербак згорблено дряпає смичком по нервах...
Відриває сніжинки немов у танку, залітають у скрипку, па-

...Мете сніг, засипає вулицю, ліпить на розі мозаїчну
снігову бабу з кошиком...

новими переливами іскоряться...

Золотистими стрілами пронизує око янтарвино...

На сніг впали силуети.

Два хлопчиська-обідранця припали носами-п'ятачками до заледянілого скла, вп'ялись очима, „хухають“ на скло, не одриваються...

...Які думки бродять під дюравими кашкетами?

...Чи може пляма світова вразила око?..

А ще вище—відблиск сніговий всіма кольорами радуги переливається...

Велике, залляте зо всіх боків електрикою вікно задрапіроване синім, червоним, рожевим, золотистим павутинням—долу спадає рівними складками, переп'яло косяки вікна—мов казкове гніздо павукове...

На асфальті, наче замагнетизована юрба—благоговійно пара б'є в запущений комір хутровий...

...Чого ще тут дві обшарпані дівчинки стоять, наглядіться не можуть?..

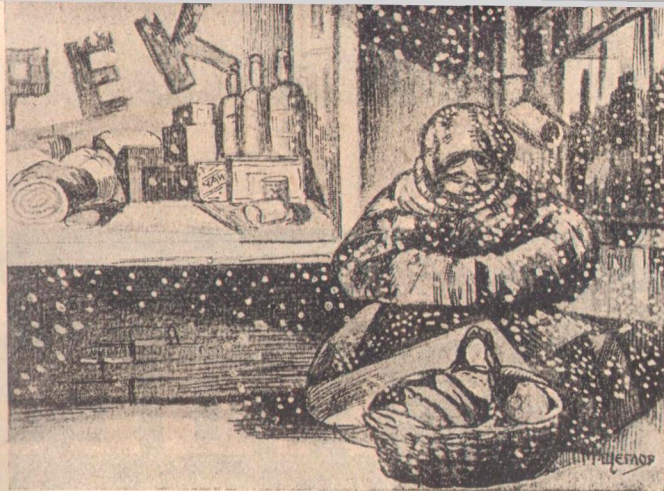
Вулиця спорожняла...

Щільно туляться одинокі перехожі...

Мете сніг, засипає вулицю, цементову нішу, вечірній художник незримою рукою ліпить на розі мозаїчну

...На розі жербак згорблено дряпає смичком по нервах...

...Мете сніг, засипає вулицю, ліпить на розі мозаїчну
снігову бабу з кошиком...

рами радуги переливається...

Велике, залляте зо всіх боків електрикою вікно задрапіроване синім, червоним, рожевим, золотистим павутинням—долу спадає рівними складками, переп'яло косяки вікна—мов казкове гніздо павукове...

На асфальті, наче замагнетизована юрба—благоговійно пара б'є в запушений комір хутровий...

...Чого ще тут дві обшарпані дівчинки стоять, наглядіться не можуть?..

Вулиця спорожніла...

Щільно туляться одинокі перехожі...

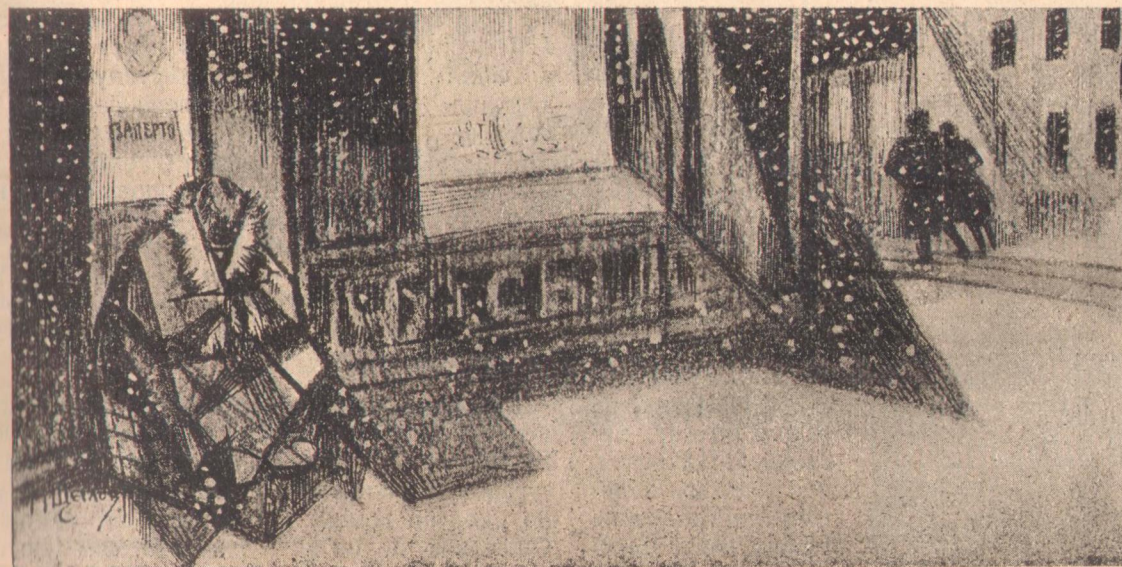
.....

Мете сніг, засипає вулицю, цементову нішу, вечірній художник незримою рукою ліпить на розі мозаїчну снігову бабу з кошиком, замурує фантастичними саговими пальмами широкі вікна, болюче зачаровує око перехожого...

Під ворітьми „дід мороз“ заліз в кожуха свого, насуплено чмихає великим червоним носом в запушену бороду, стереже вуличний сон...

Куняє „ванько“ на розі, мрійливо коник вуха звисив, віі стулив...

...Тихо й радісно брентить мохнатий дріт...

...Вулиця спорожніла... „Дід мороз“ заліз в кожуха свого, стереже вуличний сон...

...На розі жебрак згорблено дряпає смичком по нервах...

Підсліпувато кліпає ліхтар...

Лунко, мов лелека, цокотить колотушка над річкою, будить нічну тишу...

На річці лід тріщить...

На дзвіниці бамкнув дзвін...

Раз...

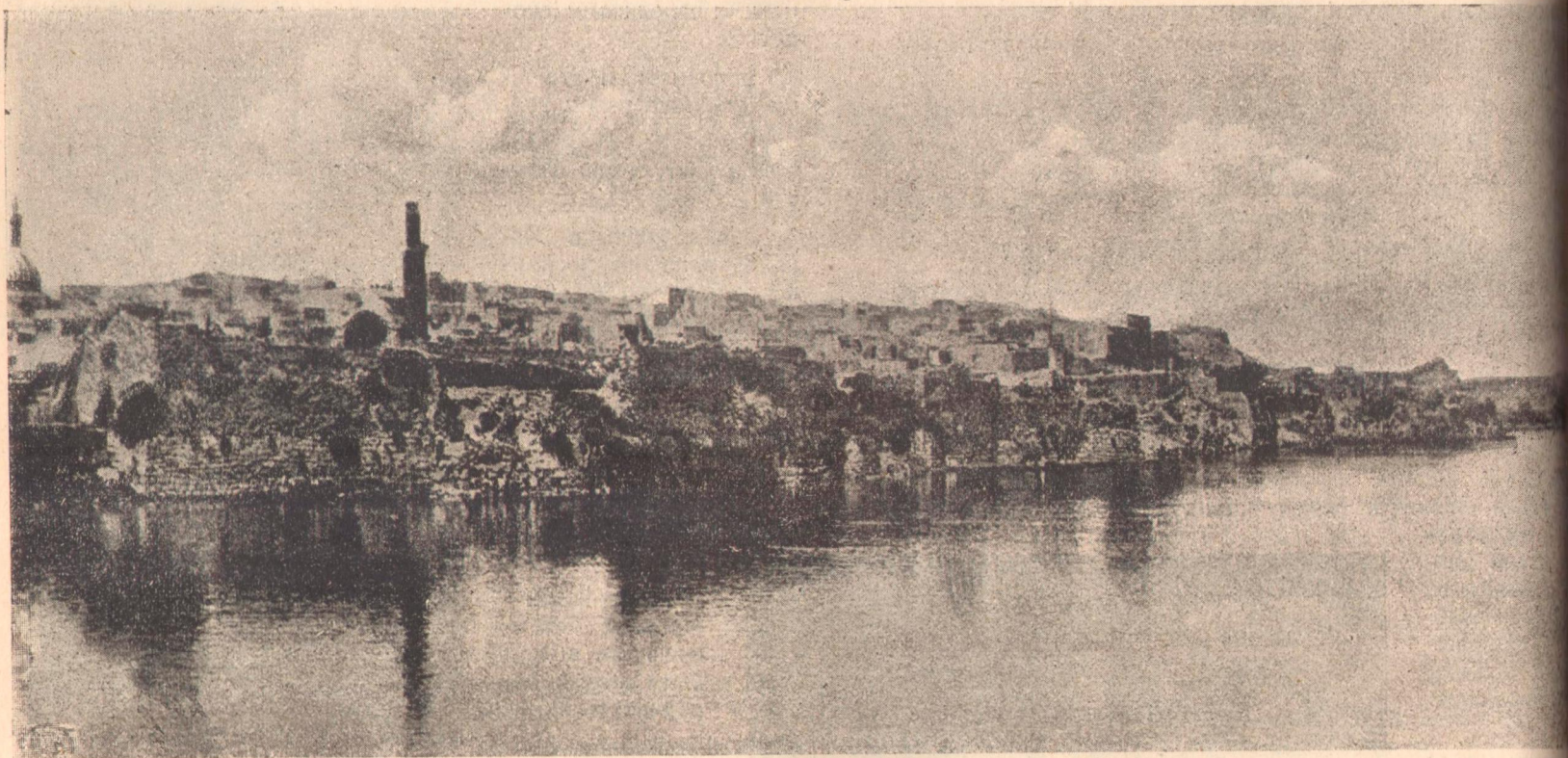
Другий...

...Переливами покотився над тихим містом.

...Важко зітхає втомлена вулиця...

...Спить...

К. Г.

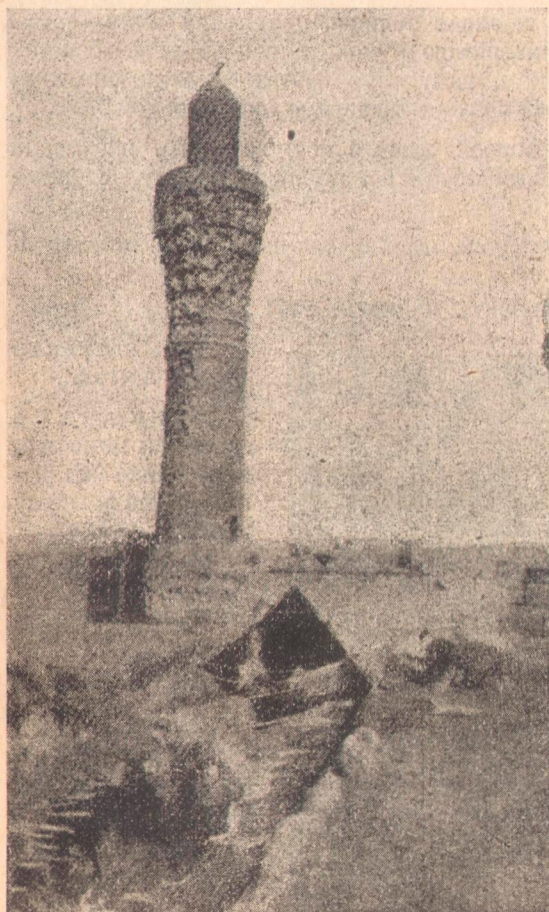
м. Мосул з боку річки Тігру.

БОРОТЬБА ЗА МОСУЛ

Мосул, або Вірменії. Та ось виявилося, що в нетрах цієї Мосульської з
заховані принадно-чарівні для головних капіталістичних к

м. Мосул з боку річки Тігру.

БОРОТЬБА ЗА МОСУЛ

Стародавня арабська мечеть в Мосулі.

МОСУЛ, або Маусіль, що означає по арабському „місце зустрічі“, приваблює увагу цілої світової преси, усіх політиків та дипломатів. Чekali навіть, що там на південно-східному кордоні Туреччини розгорнеться увесь клубок імперіалістичних протиріч та так розгорнеться, що знову спалахне кривава світова пожежа.

Колись, до імперіалістичної війни, Мосул менше цікавив європейських імперіалістів. Цей „вілайет“ (провінція) Туреччини, де всього 60 тис. населення, підупадав, хоч все-ж залишився складовим місцем для товарів Західної Азії, Північної Персії та

Вірменії. Та ось виявилось, що в нетрах цієї Мосульської заховані принадно-чарівні для головних капіталістичних країн нафтові скарби й увага до Мосулу враз незвичайно зростає. Адже ж нафтові королі Америки та Англії не задаремно борються за кожен клапот, де є дорогий, такий ароматно-пахучий для них „золотий плин“. Адже-ж війна й її досягнення та нічні доводять, що не лише промисловість, але й морська повітряна флоти, „танки“ та інші подібні атрибути імперіалізму, не можуть нині „жити й дихати“ без нафти.

По світовій війні, розпочату в Версалі, працю над переробкою політичної мапи Європи, Азії та колоніальних країн взялися своїх рук „миролюбів“ Ліга Націй. Значну частину відтягнувши від колишньої Турецької імперії земель загартувала провідні Лізі Націй—Англія. Вона-ж взялася опікати майже всі колишні провінції Туреччини з Арабстану і серед них новоутворені для цілей англійського імперіалізму, королівство Ірак, лежить на стику кол. Туреччини із Персією. Ця комбінація дала англійцям великі переваги, зміцнивши їхні впливи в Месопотамії, Азії та утворивши новий „опорний“ пункт для наступу на Схід, для охорони східних колоніальних володінь і зокрема Індії та Півд. Персії. І ось, закріплюючи за собою цей опорний пункт, переконалася країна Альбіону, що їй бракує ще однієї цінної шматка—Мосулу. Бо нафта, пахуча, принадна, чудова нафта! Стан ясний: Англія за передачу Мосулу Іракові, а не

Питання про приналежність Мосульської округи до Туреччини чи до Іраку стояло на порядку денному Лозанської конференції, але з огляду на неможливість погодити англійську турецьку точки зору, це питання не було розв'язано. Ухвалено, що „кордон поміж Туреччиною та Іраком дружнє встановили Туреччина та Англія“. Звичайно, сам Ірак жадної ролі в переговорах не грав. Коли-ж ці дружні розмови не дали б можливості порозумітись Англії з Туреччиною, тоді ціле питання ма

прити на остаточне рішення Ліги Націй. Так воно й сталося, хоч Макдональдівська, в той час, Англія й погрожувала турецькому урядові своєю флотою, „грецьким військом“, а також й подібними „дружніми“ засобами, проте уряд Ке-малі Паші не йшов на жадні компроміси. Зібрані спеціально в Константинополі знавці ні до чого не договорились. Англійці знову не хотіли поступитись, бо їхня справа була певна: ліквідувати Лігу Націй, вірне знаряддя англійського імперіялізму, захопити Мосул їм, а не Туреччині.

Можливо, що й Лозанська конференція вирішила-б остаточно справу на користь Англії, коли-б не виникла одна несприятлива обставина. Саме перед цією конференцією Сполучені Штати Америки встрили до Мосульської „проблеми“ і свою цікавість до турецьких справ. Американська компанія „Пекан“ уклала з турецьким урядом про велику концесію (Чесменська), що передбачала будову залізниці в 4.300 кілометрів, поручення великих портів у Самсуні та Юмурталіку, а також монопольну експлоатацію усіх мінеральних скарбів в 4.300 кілометрів по обидва боки залізничної колії.

Справа з цією концесією і відіграла величезну роль. Америка дала, зрозуміти що Англія не може монопольно панувати в Мосулї; тоді справу перенесли до Ліги Націй.

Тоді і можна було сподіватися, спеціальна „нейтральна“ комісія Ліги, а далі й сама Ліга, вирішила справу на користь Туреччини, щоб-то Англії.

Але „призначити“ не значить ще передати. Хоч Англію тепер підтримує і Франція, якій Англія приобіцяла підтримку в турецькій авантурі, хоч з Англією „за пару поступок“ на Близькому Середземному морі ладна йти проти Туреччини і Італія, хоч Англія знову „демонструвала“ флотою коло Константинополя й погрожувала новим наскоком „хоробрих“ греків, Туреччина рішуче відмовляється скоритись постанові Ліги Націй і хоч як кортить консервативному Великобританському урядові, а він і тепер знов не відаєжеться вжити рішучих заходів „проти Туреччини.“

І то не тільки тому, що із за океана на нього кривим поглядом банкірським оком, дивиться Нью-Йоркський конкурент, а ще й тому, що друг цілого Сходу СРСР вже виріс в таку силу, що й на неї оглядаються пани Болдвіно-Чемберлени, колишній учитель—лорд Керзон ще так недавно мав сміливість нав'язувати „ультиматум“ Радреспублікам. Велике враження справила на англійських імперіялістів нова угода поміж Туреччиною та СРСР, що її недавно було підписано. Нині, коли в руках „рішучих засобів“, англій-
ці дипломати знову помандру-

Руїни Кара—Сераїл в Мосулї.

не призначити“ не значить це передати. Хоч Англію ніхто не підтримує і Франція, якій Англія приобіцяла підтримку в ірландській авантурі, хоч з Англією за пару поступок на узбережжі Середземного моря ладна йти проти Туреччини і Італія, хоч Англія знову „демонструвала“ флотою коло Константинополя й погрожувала новим наскоком „хоробрих“ греків, Туреччина рішуче відмовляється скоритись постанові Ліги Націй і хоч як кортить консервативному Великобританському урядові, а він і тепер знов не відаєжеться вжити рішучих заходів“ проти Туреччини.”

І це не тільки тому, що із за океана на нього кривим американським оком, дивиться Нью-Йоркський конкурент, але й тому, що друг цілого Сходу СРСР вже виріс в таку силу, що й на неї оглядаються пани Болдвіно-Чемберлени, колишній учитель—лорд Керзон ще так недавно мав сміливо надіслати „ультиматум“ Радреспублікам. Велике враження справила на англійських імперіялістів нова угода поміж Іраном та СРСР, що її недавно було підписано. Нині, „виправдані рішучих засобів“, англійські дипломати знову помандрували в Стамбул договорюватися з турками, про Мосул.

Гіда не взяла, крутість з Ліги Націй та нейтральними ко-
муністами не вплинули.

Англія кличе на допомогу зовнішню, вона запропонувала Туреччині в обмін на передачу Мосулу грошову позику.

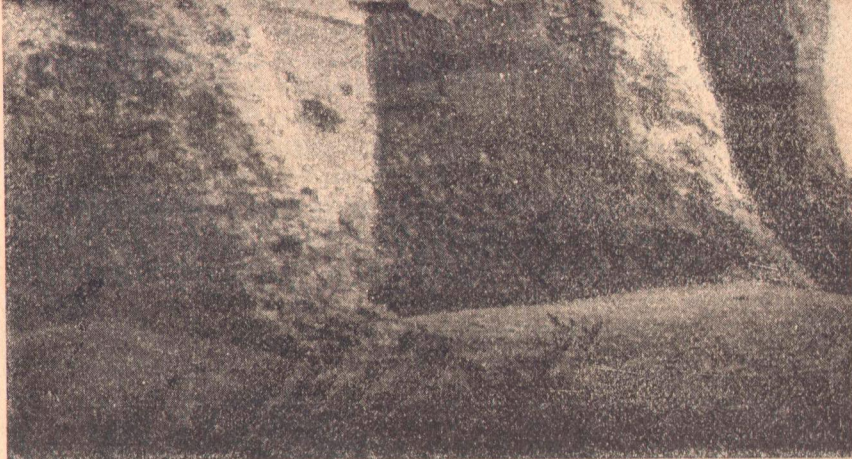
Так стоїть тепер справа з Мосулом.

Ні повідомлення з Туреччини ні про те, що Ангорський султан не має наміру, а ні відступити, а ні продати Турецького Мосулу.

Англійський імперіялізм в „ніжній частині“.

Наший шматок висковзує з його міжстраних кривавих і брудних пазурів.

Нарешті є і ще одна причина „незміцненості“ англійської політики, що до Мосулу. Серед арабських народів, серед самого населення Іраку, зростають проти-англійські настрої. „Вахабітська небезпека“, цеб-то широкий рух прагнень до об'єднання та створення своєї єдиної та вільної держави ставить під загрозу саме панування Англії в Іраку.

Руїни Кара—Сераїл в Мосулі.

Понтонний міст через річку Тігр до Мосулу.

За таких умов англійський імперіялізм повинен виявити найбільшу обережність, аби здобуваючи Мосул не втратити Іраку.

Мик. Шраг.

Легендарний фунтатор Харківа—Харитон, або Харько.

глибокого житейського розуміння: „Чтобы в жизни не было аварий — пей пиво Новой Баварии“.

Коли приїжджий провінціал, оглядаючи найголовніші пам'ятки Харківські спитає у вас, харків'янина, де Сквородинський музей, ви глянете на нього здивовано, перепитаєте і, трохи розміркувавши, неодмінно скажете:

— Напевне ви переплутали! Де вже нам до музеїв! Тротуарів Міськвідкомгосп не впорядкує, електростанція в нас конає... а ви—музей!...

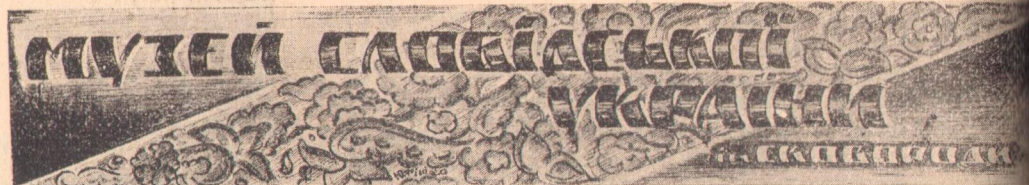
І через те приїжджим провінціялам слід звертатися не до «поважаних харків'ян», а до робфаківців, студента, курсанта. Вони йому дадуть точну відповідь.

Сотні студентських, робфаківських, шкільних екскурсій одвідують музей, знайом-

лячись з українською історією та побутом. Пересічно.

ОПЫТ
РИТОРИКИ,

через те, що художник Васильківський, який подав, думку заснува-

Коли спускатись з Університетської горки, то з одного боку побачимо вітрини магазинів з іграшками, над ними — на площадці — павільйон пивної з оркестром, челяддю і в'яленою рибкою, а з другого боку — притулився зеленим фасадом майже до самих східців музей Слобідської України імени Сквороди.

Людя, що сновигають туди й сюди по східцях, кидається в очі не скромна вивіска музею, а широка реклама пивної, повна

шибки в музеї і попсуються музейні експонати. Це не допомогло. Тоді, коли після першого вистрілу, шибки дійсно розлетілися в повітря, постановлено було кинути «столичний тон». Музей-же, за недокоштів, довго провітрювався: вставити шибку ні за що було...

* * *

Музей ділиться на три відділи—етнографічний, історичний і художній. Великі простори залі і в них під скляними вітринами, по стінах, по полицях,—пам'ятки колишнього побуту селянської України.

В двох кімнатах виставлено селянські знаряддя виробництва і використання. Ось дерев'яний плуг з шматком заржавілого заліза—це плуг Український плугатар працював з ним на землі 200—300 років тому. Зберігся, кажуть, таким, як був колись, і досі по глухих кутках України. Кустарно зроблені старовинні ковальські інструменти, винні рожнаті сани, сліди вівчарства, що з давніх давен поширене в Україні: гирлига—щоб заганяти овець, тут-же варстат, щоби мотузи, вулики, рибальські тенета, все це зроблене селянськими руками. Все це—з побуту українського селянина.

В окремій кімнаті—модель селянської хати. Вишивані рушники, посуд, здебільшого з дерева, святочні оздоби хати, богодухівні килими, київські пряники, що прославились і за межами України. Ось великий лихтар, обклеєний тонким папером. В середині він має вирізані з паперу фігурки. Коли в середині лихтаря засвітити свічку і круг починає крутитись, то на стінках лихтаря появляються силуети цих фігурок, що грують різні сцени. Ось на лаві—селянська красуня, з воску зроблена, в пласкій плахті, запасці, з стрічках, у червоних чоботях, з намистом на шиї. І до цього часу одягаються у свята на селі. В цьому-ж відділі—старовинні вбрання жіночі—очіпки й дівочі—вінки. Вони зроблені з паперу, гаптовані золотом та різнобарвним шовком. Далі—у скриньках під шклянками писанок, крашанок, скрибанок—великодні яйця, розмальовані українським селом кольори: блакитний, жовтий, цинамоновий, пурпуровий, на жаль, уже підупале майстерство.

В етнографічному відділі цікаві старовинні кахлі. На них збері-

Легендарний фунтатор Харківа—Харитон, або Харько.

глибокого життєвського розуміння: „Чтобы в жизни не было аварий! — пей пиво Новой Баварии“.

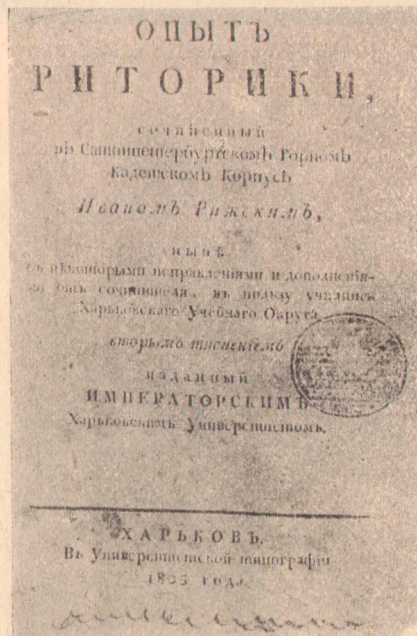
Коли приїжджий провінціал, оглядаючи найголовніші пам'ятки Харківських спитає у вас, харків'янина, де Сковородинський музей, ви глянете на нього здивовано, перепитаєте і, трохи розміркувавши, неодмінно скажете:

— Напевне ви переплутали! Де вже нам до музеїв! Тротуарів Миськівкомгосп не впорядкує, електростанція в нас конає... а ви—музей!...

І через те приїжджим провінціалам слід звертатися не до «поважаних харків'ян», а до робфаківців, студента, курсанта. Вони йому дадуть точну відповідь.

Сотні студенських, робфаківських, шкільних екскурсій одвідують музей, знайомлячись з українською історією та побутом. Пересічно, що-дня буває там до 300 душ.

Музей існує з 1920-го року. Музей названо іменем українського народнього філософа Сковороди, і хоч він має всеукраїнське значіння, але носить назву «Музею Слобідської України» може через те, що Сковорода дуже любив Слобідську Україну, а також і

Перша книга, що видрукувана в університетській друкарні в Харкові 1805 р.

Нечисленних його робітників слід відзначити, як справжніх ентузіастів музейного діла: без коштів, на мізерних окладах, в неоплених залах вони зуміли не тільки зберегти, а й розширити музей, здобуваючи нові цінні експонати.

Ось яскравий приклад митарств, що їх пережив музей. У когось із харківських адміністраторів з'явилася геніяльна думка—встановити на Університетській горці, на зразок Петропавлівської фортеці, гармату, що стріляла-б що-дня, оповіщаючи харків'ян про південь і північ. Даремно співробітники музею бігали по різних установах, благаючи не допускати стрілянини. Вони запевняли, що після першого вистрілу поспляться всі

через те, що художник Васильківський, який подав, думку заснувати цей музей хоч і помер ще до його заснування, хотів дати йому назву „Музею Слобідської України“.

Музей молодий, але має велику іскладну історію. Склався він з кількох окремих музеїв та колекцій, двічі його реформували і лише в серпні 1923-го року він твердо став на ноги.

винні рожнаті сани, сліди вівчарства, що з давніх давен поширене в Україні: гирлига—щоб загнати овець, тут-же варстат, щоби мотузи, вулики, рибальські тенета, все це зроблене селянськими руками все це—з побуту українського селянина.

В окремій кімнаті—модель селянської хати. Вишивані рушники, з посудом, здебільшого з дерева, святочні оздобы хати, богодухів, київські пряники, що прославились і за межами України. Ось велихтар, обклеєний тонким папером. В середині він має вирізані з картону фігурки. Коли в середині лихтаря засвітити свічку і круг починає крутитись, то на стінках лихтаря появляються силуети цих фігурок, що грують різні сцени. Ось на лаві—селянська красуня, з воску зроблена, плахті, запасці, з стрічках, у червоних чоботях, з намистом на шиї і до цього часу одягаються у свята на селі. В цьому-ж відділі—старі головні вбрання жіночі—очіпки й дівочі—вінки. Вони зроблені з гаптованих золотом та різнобарвним шовком. Далі—у скриньках під скляними кришками тисячі писанок, крашанок, скрибанок—великодні яйця, розмальовані українським селом кольори: блакитний, жовтий, цинамоновий, цитрусовий і, на жаль, уже підупале майстерство.

В етнографічному відділі цікаві старовинні кахлі. На них збереглися сліди старовинного українського малярства.

* * *

Історичний відділ музею. Тут у картинах і фотографіях—Харків 18-го століття і першої половини 19-го століття. Серед картин є портрет легендарного основоположника Харкова, слобідського козака Харка. Тут-же куточок, присвячений пам'яті філософа Сковороди. Цікава скляна вітрина з цеховими прапорами харківських цехів, це стосується до початку 19-го століття. З одного боку прапор змальовано продукцію даного цеху (хліб, мундир, чобіт), з другого боку—намальовано святого—охоронця цеху. Тут-же поруч старовинний пра-

Маслович. Перший харківський журналіст, редактор першої харківської газети.

правщини, де кожний повіт має свій герб: Юзмський—виноградне гроно, Лебединський—лебедя, Старобільський—коня, Валківський—єдину, Харківський—ріг рясоти.

В історичному-ж відділі є куточок старого театрального Харкова. Тут виставлені афіші, починаючи з першої половини 19-го століття. Ось оголошення про гастроль українського Щепкина, славного комедійного актора Соленика.

В дозволу начальства. Не в кошт абонементу. Показано буде фокуси, акробатичні вправи. Поставлено буде потім „Москаль-чарівник“ Родіо Чуприни виконає Соленик“.

Ось афіша, що сповіщає Харків'ян про симфонічний концерт під орудою Н. І. Чайківського. Ось карикатура „Смерть Сари Бернар“, де рецензент „Харьковских ведомостей“, трусячи газетою, знищує своєю рецензією відому Сару Бернар. Гастролю Марчелі Зембрі, Сальвіні, Россі, транзитом—найкращих чужоземних і російських акторів.

Ось поруділий портрет однієї з краших харківських акторок, що загинула трагічно,—Кадміної. Вславившись, як оперна і потім і драматична актриса, Кадміна отруїлась на сцені, коли треба було їй випити отруту на прохання. Цим скористувався Тургенев для сюжету своєї „Клари Міліч“.

Ось пейзаж Сковородинської вулиці та криниці „діда Чистокліта“. Це була криниця. Тут жив Сковорода, тут вів свої розмови з чабанами, грав на флейті. Легенда каже, що на цьому місті зустрівся Сковорода з прибулим тоді до Харкова Катериною Другою. Цариця прохала його переїхати до Петербургу, на це філософ-демократ відповів:

„Спілка та вівця краще царського вінця“.

Ось портрет першого харківського журналіста—Масловича, що видавав у 1860 року журнал „Харковский Демократ“. За склом бачимо бісерним пером написані твори журналіста-філософа. Ось його трактат про невдячність. Починається він так: „Не тяжко відгадати, чому такий короткий вік роду людського. Невдячність збаламутила-б усю земну кулю і через кілька століть знищила-б так звані розумні створіння“. Філософ був несправедливий. Харків не тільки не виявив себе невдячним містом, а й зберіг портрет першого журналіста та його твори.

Там-же, де зберігаються рукописи Масловича, є й рукописи Гоголя: його листи до сестри; „з додачу десяти карбованців, що їх повинно вистачити на деякий час на видатки“, і великий рукопис, названий „Лестница, восходящая на небо“. Рукопис оповідає „про самого Якова Лествичникова“ і складається з переписаних письменником думок церковних отців. Як видно, Гоголь писав це в останні роки свого життя, коли поблід його письменницький талант і думки письменника зосереджувались навколо релігійних та філософських проблем.

* * *

Художній відділ музею складається з кількох сот картин, писаних або українськими художниками, або російськими художниками, але на українські теми. Тут картини Айвазовського, Трутовського, Уварова, Кисільова, Каразіна, Домбровського, Гринфельда, Рєпіна, Кунджі і дуже багато картин відомого українського художника Васильківського.

Про Васильківського слід сказати окремо. Він заповів усі свої картини, біля 700, музеєві Слобідської України. Своє майно й картини він залишив

Оригінальний малюнок Т. Шевченка олівцем і аквареллю. На мал. Гаврило Родзянко—син приятеля Шевченка.

улі плі до Харкова Катерина Дру...
ка Петербургу, на це філософ-демократ відповів:

„Сопілка та вівця краще царського вінця“.

Ось портрет першого харківського журналіста—Масловича, що видавав 800-го року журнал „Харковский Демократ“. За склом бачимо бісерним шпательком написані твори журналіста-філософа. Ось його трактат про людську невдячність. Починається він так: „Не тяжко відгадати, чому такий короткий вік роду людського. Невдячність збаламутила-б усю земну кулю і через кілька століть знищила-б так звані розумні створіння“. Філософ був несправедливий. Харків не тільки не виявив себе невдячним господарем, а й зберіг портрет першого журналіста та його твори.

дощниками, але на українські теми. Тут картини Айвазовського, Трутовського, Уварова, Кисільова, Каразіна, Домбровського, Гринфельда, Рєпіна, Кунджі і дуже багато картин відомого українського художника Васильківського.

Оригінальний малюнок Т. Шевченка олівцем і аквареллю. На мал. Гаврило Родзянко—син приятеля Шевченка.

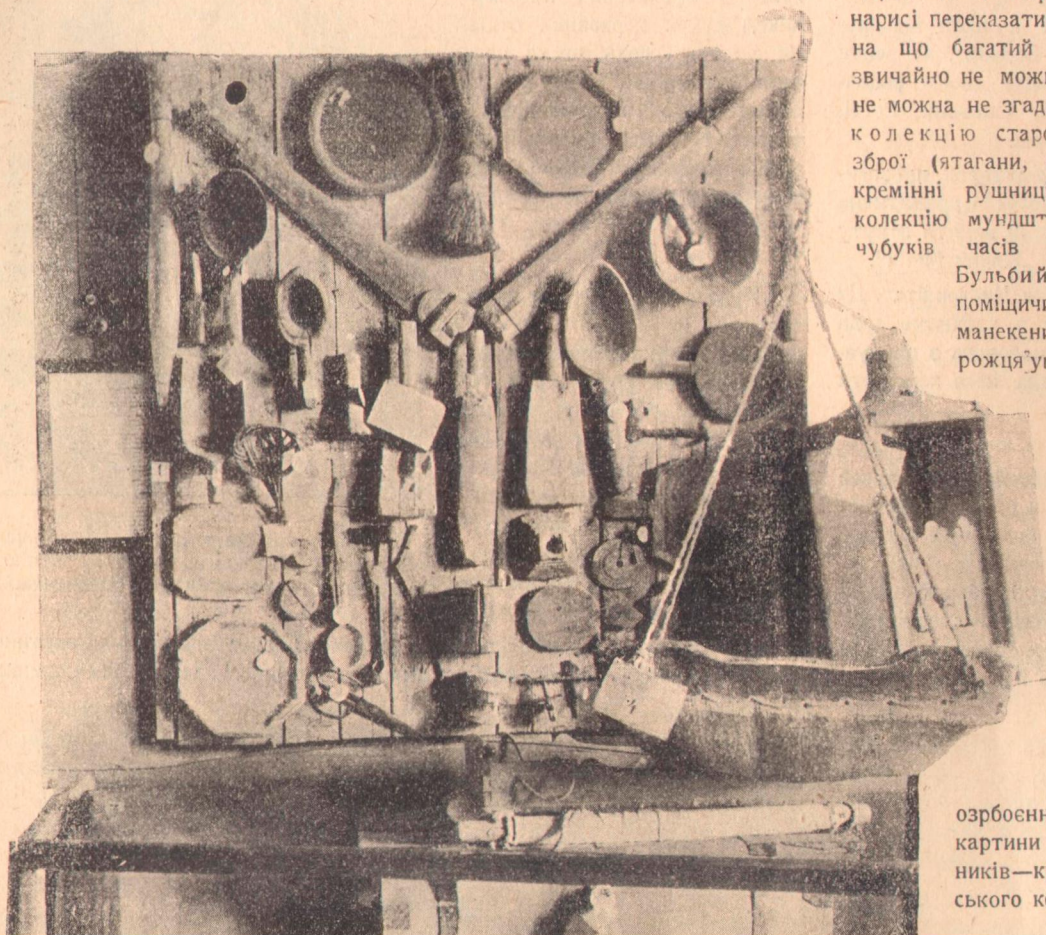
Про Васильківського слід сказати окремо. Він заповів усі свої картини, біля 700, музеєві Слобідської України. Своє майно й картини він залишив

Остання незакінчена картина художника Васильківського. Небо що так старано обробляв художник, майже, зовсім не мальовано.

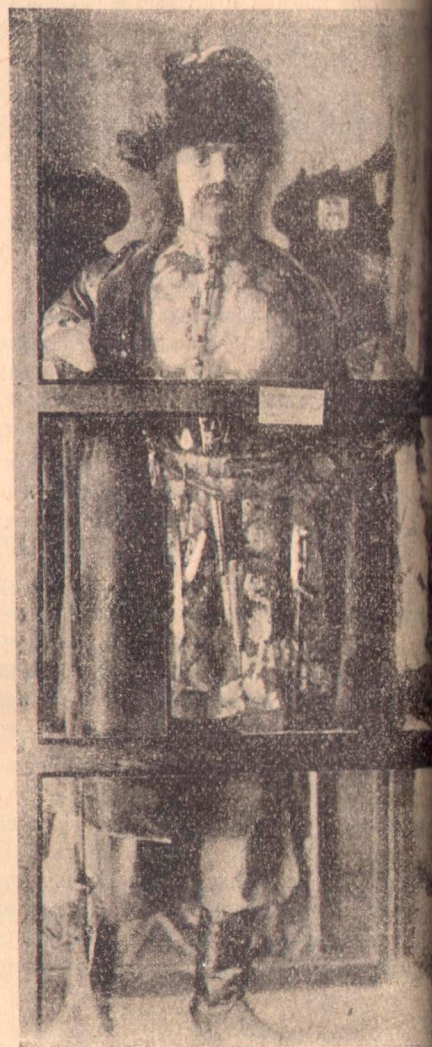
Харкову, в якому кохався, і Україні, що їй присвячені майже всі теми його, часом дивовижних, картин. Між иншим, у музеї є писана перед смертю й незакінчена картина Васильківського: „Запорожці в степу“.

Васильківський почав свою художню кар'єру пізно. Перед тим він служив за ветеринарного лікаря. Після того, як він закінчив академію з золотою медаллю, його послали за кордон. Потім його запрошено до Петербурзької академії, але він відмовився і усе своє життя прожив у Харкові. Картини його високо художні й виявляють не аби-який хист пейзажиста. Його тона неба й освітлення—непорівнянні своїми фарбами.

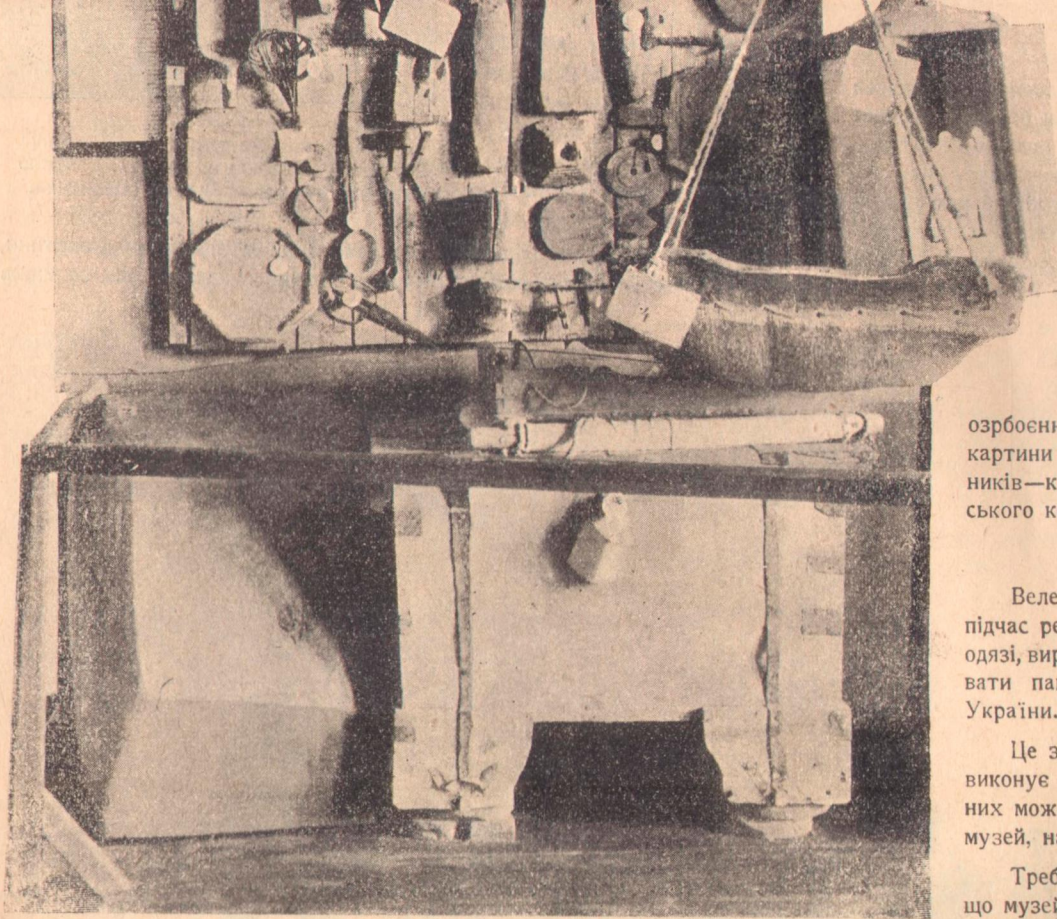
У художньому відділі є картини, писані рукою Тараса Шевченка. На одній із них намальовано сина Шевченкового приятеля—хлопчика Гаврила Родзянка.

Музей великий. Експонатів у ньому біля 22.000. Через те в короткому нарисі переказати все те, на що багатий музей, звичайно не можна. Але не можна не згадати про колекцію старовинної зброї (ятагани, пістолі, кремінні рушниці), про колекцію мундшуків та чубуків часів Тараса Бульби й старих поміщичих, про манекени запорожця у повному

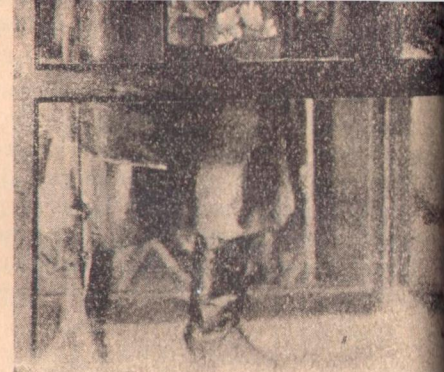

озброєнні, про картини художників—кріпаків, де змальовано козака Мамаю (вигадане ім'я ського козака)...

Постать Запорожця біля входу в муз.

Домашній посуд. На передньому плані—скриня, колиска.

озброєнні, про
картини худож-
ників—кріпаків, де
змальовано козака Мамая (вигадане ім'я
ського козака)...

Постать Запорозця біля входу в музе

* * *

Велетенськими кроками йде життя вперед і міняється
підчас революції. Валяться старі твердині, відбуваються змі
одязі, виробництві, мистецтві. І звичайно, конче потрібно ре
вати пам'ятки народного побуту, зберігати історичні пам
України.

Це завдання музей Слобідської України імени Ско
виконує з честю. З честю, не вважаючи на мізерність мате
них можливостей: 45 карб. на місяць—оце все, що даєть
музей, на підтримання його й збільшення колекцій.

Треба думати, що ця недостача коштів—явище тимчас
що музей стане по праву найкращим музеєм історії та по
України.

А. Чар

Іду додому повз сельбудинок,
де грає вітер в старій вітрині.
Під ніжний дотик прудких сніжинок
незграбно плинуть тягучі рими.

Падуть сніжинки, на віях тануть
і серце ладне знову радіти:
Куди не кину, куди не гляну,—
мережать обрій рухливі квіти.

Куди не кину, куди не гляну—
гаптують обрій ажурні квіти:
ось скоро-скоро той час настане,
коли тут радість буде ходити!...

Минаю школу, простую в поле
і б'ю словами у білі далі:
„коли-б в негоду на серце кволе
мої сномари маками впали!

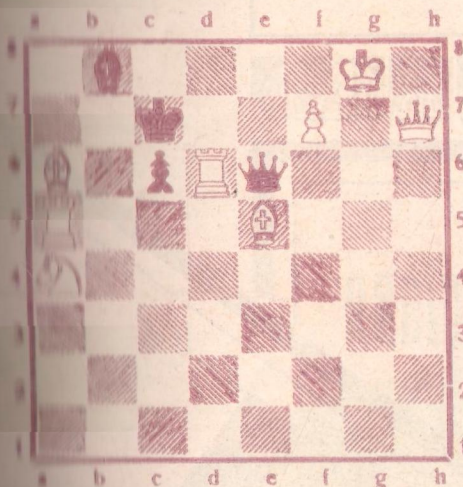
Якби я вірив, що край мій прийме,
що краю треба,—була-б надія,—
я-б своє серце для нього вийняв,
чуттям гарячим лани засіяв!

М. Сайко.

ШАХИ ТА ШАШКИ

За редакцією І. Л. ЯНУШПОЛЬСЬКОГО.

Завдання ч. 23. В. М. Огрефа.

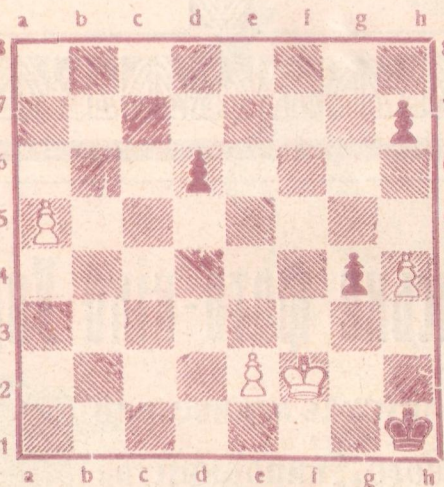

Білі — Кр g8 Фh7 Та5; d6 Са6, e5 Ка4 п. f7 (8)

Чорні — Кр c7 Фе6 Сb8 п. c6 (4)

Мат за 2 ходи.

Етюд ч. 1. Г. Рінка.

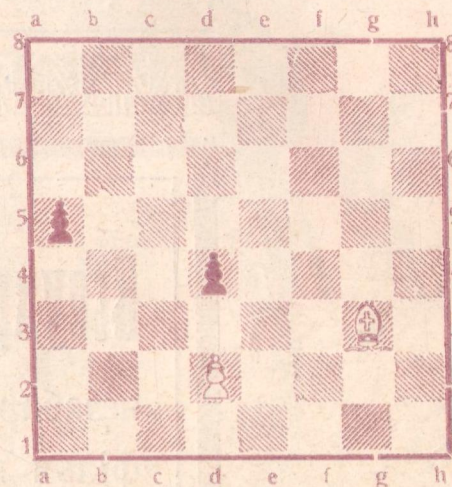

Білі — Кр f2 п. e2, h4 (3)

Чорні — Кр h1 п. d6, g4, h7 (4)

Білі виграють.

Етюд ч. 18 А. К. Міміна.

Білі — Д g3 м d2 (2)

Чорні — Ш a5, d4 (2)

Білі виграють.

Партія ч. 26 Індійська

Відграна на міжнародному турнірі у Москві 1925 р.

Білі — Ф. Н. Дуа-Хотимирський

Чорні — Р. Х. Канабланика

1. К f1 — f3 К g8 — f6
2. d2 — d4 g7 — g6
3. e2 — e3 С f8 — g7
4. f1 — d3 0 — 0
5. 0 — 0 d7 — d6
6. e3 — e4 К b8 — d7
7. h3 — h3 c7 — c5
8. e3 — e3 e7 — e5

26. К f1 — g3 b5 — b4
27. К g3 — e2 g6 — g5
28. К e2 — c1 Т d8 — c8!
29. c3 — c4 b4 — b3!
30. К c1 : b3 С d7 — a4
31. К b1 — d2 С f8 — b4
32. g2 — g3 К f4 — e6
33. Ф c2 — d3 Т c8 — d8

Партія ч. 14

Відграна на 2-му Всесоюзному турнір-чемпіонаті у Москві 1925 р.

Білі — С. А. Воронцов

Чорні — Н. А. Кукуєв

1. c3 — d4 d6 — c5
2. b2 — c3 e7 — d6
3. g3 — h4 f8 — e7
4. f2 — g3 f6 — g5
5. h4 : f6 e7 : g5
6. g3 — h4¹⁾ g5 — f4
7. e3 : g5 c5 : e3
8. d2 : f4 d6 — e5
9. f4 : d6 h6 : f4
10. a3 — b4 c7 : e5
11. e4 — f2 e7 — f7

16. b4 — a5 b6 — c5
17. a1 — b2 c5 — d4?²⁾
18. d2 — e3! f4 : d2
19. e1 : e5 d6 : f4
20. f2 — g3⁴⁾ f4 — e3
21. h4 — g5 g7 — h6
22. g5 — f6 e3 — d2
23. b2 — c3⁵⁾ d2 : b4
24. a5 : c3 c7 — d6
25. g3 — f4 a7 — b6
26. b2 — e5 b6 — e5

16. b4 — a5 b6 — c5
17. a1 — b2 c5 — d4?²⁾
18. d2 — e3! f4 : d2
19. e1 : e5 d6 : f4
20. f2 — g3⁴⁾ f4 — e3
21. h4 — g5 g7 — h6
22. g5 — f6 e3 — d2
23. b2 — c3⁵⁾ d2 : b4
24. a5 : c3 c7 — d6
25. g3 — f4 a7 — b6
26. b2 — e5 b6 — e5

Кр g8 — f7; f a5; a6 — c6; c7 — b7;
Чорні — Кр c7 Феb Сb8 п. c6 (4)
Мат за 2 ходи.

Чорні — Кр h1 п. d6, g4, h7 (4)
Білі виграють.

Чорні — Шах, c4 (4)
Білі виграють.

Партія ч. 26 Індійська

Відиграна на міжнародному турнірі у Москві 1925 р.

Білі — Ф. Н. Дуа-Хотимірьскін		Чорні — Р. Х. Канабланка	
1. К g1 — f3	К g8 — f6	26. К f1 — g3	b5 — b4
2. d2 — d4	g7 — g6	27. К g3 — e2	g6 — g5
3. e3 — e3	С f8 — g7	28. К e2 — c1	Т d8 — c8!
4. f1 — d3	0 — 0	29. c3 — c4	b4 — b3! ¹⁾
5. 0 — 0	d7 — d6	30. К c1 : b3	С d7 — a4
6. a3 — e4	К b8 — d7	31. К b1 — d2	С f8 — b4
7. b3 — h3	c7 — c5	32. g2 — g3	К f4 — e6
8. c3 — c3	e7 — e5	33. Ф c2 — d3	Т c8 — d8
9. d4 : e5	d6 : e5	34. Ф d3 — e2	Т a8 — b8! ²⁾
10. a3 — a4 ¹⁾	Ф d8 — c7	35. Т e1 — f1	С b4 : d2
11. h1 — a3	c5 — c4 ²⁾	36. К b3 : d2	С a4 : d1
12. К a3 : e4	К d7 — c5!	37. Ф e2 : d1	Т b8 : b2
13. Ф d1 — e2	К c5 : d3	38. Ф d1 — c1	Т b2 — a2
14. Ф e2 : d3	Т f3 — d8	39. Т f1 — f2	Т d8 — d3
15. Ф d3 — e2	С c8 — e6	40. К d2 — f1	Т a2 — a3
16. К e4 — a3	h7 — h6	41. f3 — f4	Т a3 — c3
17. Т f1 — e1	a7 — a6	42. Ф c1 — e1	e5 : f5!
18. Ф e1 — e2	С e6 — d7	43. g3 : f4	К e6 : f4
19. С e1 — e3	С d7 — c6	44. С e3 : f4	g5 : f4
20. К f3 — d2	b7 — b5!	45. Ф e1 — e2	f4 — f3!
21. a4 : b5	ab : b5	46. Ф e2 — a2	Т c3 — c1
22. f2 — f3	К f6 — h5	47. Т f2 : f3	Т d3 : f3
23. Т a1 — d1	С g7 — f8 ³⁾	48. Ф a2 — g2	Т f3 — g3
24. К a3 — b1	С cb — d7		
25. К d2 — f1	К h5 — f4		

Білі здалися

1) Цей хід слід вважати за передчасний; простіше і краще було б ходити 10. h1 — a3, або Ф d1 — e2.

2) Незвичайний хід. Чорні жертвують пішака за кращу позицію.

3) Ці фігури чорних займають наступні позиції.

4) Наслідок! На 30. Ф c2 : b3 чорні ходом С d7 — a4 виграють якість

і хід, що виграє якість і пішака.

Партія ч. 14

Відиграна на 2-му Всесоюзному турнір-чемпіонаті у Москві 1925 р.

Білі — С. А. Воронцов		Чорні — Н. А. Кукуев	
1. c3 — d4	d6 — c5	16. b4 — a5	b6 — c5
2. b2 — c3	e7 — d6	17. a1 — b2	c5 — d4? ¹⁾
3. g3 — h4	f8 — e7	18. d2 — e3!	f4 : d2
4. f2 — g3	f6 — g5	19. e1 : e5	d6 : f4
5. h4 : f6	e7 : g5	20. f2 — g3 ¹⁾	f4 — e3
6. g3 — h4 ¹⁾	g5 — f4	21. h4 — g5	g7 — h6
7. e3 : g5	c5 : e3	22. g5 — f6	e3 — d2
8. d2 : f4	d6 — e5	23. b2 — c3 ²⁾	d2 : b4
9. f4 : d6	h6 : f4	24. a5 : c3	c7 — d6
10. a3 — b4	c7 : e5	25. g3 — f4	a7 — b6
11. e1 — f2	b8 — c7	26. h2 — g3	b6 — a5
12. f2 — e3	f4 : d2	27. c3 — d4	a5 — b4
13. c3 : e1	e5 — f4	28. d4 — c5	b4 — c3
14. g1 — f2 ²⁾	d8 — e7	29. c5 : e7	c3 — b2
15. c1 — d2	e7 — d6	30. e7 — f8	Чорні здалися ³⁾

1) Хід, що передає чорним всю ініціативу.

2) Видимо дужче було: 15. f2 — e3 f4 : d2 16. c1 : e3 і на 16... b6 — a5 білі ходами 17. h4 — g5 і 18. g5 — h6 дістають сильну атаку на лівий фланг чорних.

3) Хід, що програє партію.

4) Чорна шашка загнана в тил білих, щоб вона не заважала атаці білих.

5) Інакше чорні пройдуть у дамки.

6) Старіший шашист СРСР блискуче виграв партію.

Хроніка.

Після скінчення міжнародного шахового турніру в Москві закордонні маестро Ф. Земиш і Р. Реті дали у Ленінграді сеанси одночасової гри, не дивлячись на дошки; Земиш зіграв з наслідком $+5 - 4 = 3$ і $+5 - 2 = 3$, Реті $+8 - 3 = 5$.

4-ний матч-турнір, що передбачався між Ем. Ласкером, Канабланкою, Альохіним і Боголюбовим тимчасово відкладено.

У Харкові нині розігрується міжгурткові турніри у шахи і шашки. У шаховому турнірі беруть участь 42 (!) гуртки, у шашки — 18.

Шаховий турнір розбито на 6 груп по 7 гуртків у кожній групі, а турнір у шашки на 3 групи по 6 гуртків. Гуртки переможці у кожній групі розіграють між собою першість м. Харкова.

ВУФКУ

ВУФКУ

Всеукраїнське фото-кіно Управління

незабаром випускає величезний
фільм власного виробництва
(Одеської кіно-фабрики)

(Одеської кіно-фабрики)

1920-21 РОКИ

ЧАСИ БОРОТЬБИ
РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА
УКРАЇНІ З ПЕТЛЮРІВЩИНОЮ
ТА ПОЛЬСЬКИМ ПАНСТВОМ.

Сценарій—Я. Ліфшица та Стабового.

Режисер—Лундін.

Оператор—Гольдт.

